

Інформаційно-аналітичні служби покликані моделювати соціологічні аспекти, здійснювати прогнозування можливих ризиків і конфліктів, здійснювати аналітичний моніторинг не лише наявних поточних проблем, а й виявляти проблемні ситуації, проводити ситуаційний аналіз та вирішувати інші завдання соціального, політичного, економічного, фінансового, екологічного моніторингу.

Список використаних джерел

1. Голобуцький О. П. E-Ukraine. Інформаційне суспільство: бути чи не бути. Київ: ЗАТ «Атлант UMS», 2001. 104 с.
2. Концепція якісних змін бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України (до 2025 року). URL: <https://ula.org.ua/252-dokumenti/dokumenti-uba/3089-kontseptsia-iakisnykh-zmin-bibliotek-zadlia-zabezpechennia-staloho-rozvytku-ukrainy-do-2025-roku>
3. Кунанець Н. Е. Консолідація інформації – новий напрям інформаційної діяльності бібліотек. URL: <http://www.lsl.lviv.ua/wp-content/uploads/Z/Z2009/JRN/PDF/29.pdf>
4. Лопушинський І. П. Упровадження електронного урядування в роботу органів виконавчої влади України як вагома складова реформування державної служби. *Публічне управління: теорія та практика: збірн. наук. праць Асоціації докторів наук з державного управління*. Харків: вид-во «ДокНаукДержУпр», 2010. № 2. С. 194–198.
5. Мельник С. В. Професійно-кваліфікаційне забезпечення в Україні сфери бібліотекознавства, документознавства та інформології. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2011. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2011_2_3.



Яворська Т. М., канд. пед. наук, доцент
Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця

ЦИФРОВІ ТРЕНДИ РОЗВИТКУ БІБЛІОТЕК В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Цифровізація є відмінною особливістю сучасного етапу розвитку суспільства. Під впливом цифрових систем і цифрових технологій змінюється реальність, новітні засоби комунікації стають невід'ємною частиною існування людини. Сучасними цифровими сервісами користується практично кожен житель планети, а матеріальний предметний світ доповнюється віртуальним.

Стрімкі зміни технологій вимагають цифрових навичок, тих базових компетенцій, без яких стає все важче соціалізуватися, використовувати блага держави, вчитися або просуватися кар'єрними сходами. У всьому світі збільшується кількість робочих місць, які потребують передових цифрових навичок. «Успіхи держав, соціальних інститутів і окремих особистостей значною мірою залежать від рівня освоєння ними цифрових пристроїв і технологій» [1].

Цифрові технології змінили сутність сучасних бібліотек, що не лише підлаштовуються під нові реалії, а в цілому переосмислюють свою місію в суспільстві. По всьому світу бібліотеки поступово трансформуються в інтелектуальні центри і технологічні хаби, в яких можна отримати безкоштовний доступ не тільки до інформаційних ресурсів, а й до комп'ютера, Інтернету, комфортного, зручного робочого простору. А все частіше – і до найостанніших технологічних напрацювань.

Навчання цифровим навичкам є частиною загальної стратегії освіти і розвитку національної цифрової економіки у більшості країн світу та міжнародних організацій.

Державну політику у сфері цифровізації, цифрової економіки та електронної демократії в Україні здійснює Міністерство цифрової трансформації України. Наприкінці минулого року Мінцифра провела перше в Україні дослідження з цифрової грамотності населення. В його

основу було покладено методологію, яка використовується Європейською комісією для розрахунку індексу цифрової економіки та суспільства, що складається з таких показників: підключення до мережі Інтернет, людський капітал, використання Інтернет, інтеграція цифрових технологій, цифрові державні послуги.

За даними дослідження 37,9 % українців у віці 18–70 років мають цифрові навички на рівні нижче середнього, ще 15,1 % зовсім не володіють ними. Загалом, 53 % населення України, за методологією оцінки цифрових навичок, знаходяться нижче позначки «середній рівень».

Важливим є те, що 47 % українців у віці 18–70 років вважають, що навчання цифровим навичкам для них є актуальним, що пояснюється зацікавленістю у навчанні, яка прямо пропорційна рівню володіння цифровими навичками населення.

Тож наступним кроком Міністерства цифрової трансформації України був запуск безкоштовної освітньої платформи osvita.diiia.gov.ua для навчання українців цифрових навичок. Проєкт втілено за підтримки швейцарсько-української Програми EGAP, що фінансується Швейцарською агенцією з розвитку та співробітництва та реалізується Фондом Східна Європа та Фондом Innovabridge.

Водночас Міністерством цифрової трансформації України було підписано Меморандум про співпрацю з Комітетом Верховної Ради України з питань цифрової трансформації, Інтернет Асоціацією України та Громадською організацією «Всеукраїнська громадська організація Українська бібліотечна асоціація», згідно з яким бібліотеки мають стати першими хабами проєкту «Дія. Цифрова освіта», популяризуватимуть інформацію про проєкт та нададуть всім охочим доступ до безкоштовного навчання на національній онлайн-платформі із цифрової грамотності.

Серед основних положень Меморандуму:

- Направляти необхідні ресурси на створення осередків формування цифрової грамотності на базі публічних бібліотек у всіх регіонах України.
- Сприяти залученню відповідних фахівців і консультантів до проведення на базі публічних бібліотек занять із відповідними верствами населення з розвитку цифрової грамотності і формування цифрових навичок.

Втім, попри активне включення публічних бібліотек країни до реалізації проєкту Мінцифри, потрібно мати ще й ресурси та матеріально-технічні можливості для того, щоб стати тим місцем, де громадяни матимуть змогу безкоштовно оволодіти цифровими навичками, користуватися електронними послугами від держави. Зокрема це можливо, якщо є підключення до швидкісного Інтернету та Wi-Fi покриття. Тому Мінцифри провело дослідження «Підключення бібліотек України до Інтернету та оптично-волоконних ліній зв'язку». Адже цифровим хабом бібліотека може стати за наявності Інтернету від 100 мбіт/с, вільного доступу відвідувачів до Wi-Fi, сучасних комп'ютерів. Саме за таких умов громадяни зможуть отримати якісний контент та повноцінно користуватись онлайн-сервісами.

Результати дослідження показали, що із 16 038 бібліотек лише 4 662 (29 %) підключені до будь-якої технології. Винятком є місто Київ, де 90 % бібліотек мають Інтернет. Доступ до Wi-Fi-мережі є у 3 733 бібліотек. До оптоволоконних ліній зв'язку підключені лише 954 бібліотеки із загальної кількості. Тобто 92 % бібліотек не мають якісного Інтернету, і це означає, що в таких закладах є суттєві обмеження у використанні контенту. З повним текстом звіту можна ознайомитися на Порталі відкритих даних, де структурована інформація щодо переліку бібліотек України, геолокація, наявність підключення до Інтернету та оптично-волоконних ліній зв'язку, назва провайдерів, наявність відкритого Wi-Fi [2].

Варто зазначити, що бездротовий Інтернет і комп'ютерні зали є стандартом в більшості бібліотек США та Європи. Навіть більше, в них цілком звичним явищем стають не тільки смартфони, ноутбуки та планшети, а й, наприклад, лабораторії з 3D-принтерами тощо. Впроваджується також інтерактивний зв'язок з читачами, оскільки є розуміння того, що читач нині приходить до бібліотеки не просто як у книгосховище, а як у поліфункціональну інфраструктуру, здатну забезпечити швидкий та ефективний шлях до знань. Бібліотеки

використовують у своїй діяльності багато сучасних інформаційних сервісів – це і вебсайт, і спілкування через соціальні мережі, участь у спеціалізованих виставках тощо.

Наразі завдяки проєкту «Дія. Цифрова освіта», за сприяння Української бібліотечної асоціації, підтримки Офісу Президента України у бібліотеки міст і сіл України буде передано 5 000 одиниць комп'ютерної техніки; побудовано мережу із понад 1 300 хабів цифрової освіти по всій країні. Проєкт комп'ютеризації бібліотек буде продовжуватися, адже підключення бібліотек до якісного Інтернету увійде до Національного плану розвитку ШСД, який розробляє Мінцифри [3].

Отже, основними трендами цифрового середовища є мережа Інтернет, наявність Wi-Fi покриття. У змінному середовищі трансформується місце і роль бібліотек в суспільстві. Вони включаються в інноваційні проєкти, перетворюються в інформаційні навігатори, формують та направляють інформаційні потоки. Переосмислюються принципи організації бібліотечного простору, методи бібліотечно-інформаційної діяльності, ресурсного забезпечення бібліотечних фондів. Сьогодні можна стверджувати, що цифровізація для бібліотек набуває характерних рис мегатренду – великомасштабного довгострокового процесу, що визначає якісний зміст поточного етапу еволюції.

Список використаних джерел

1. Онищенко О. С. Бібліотеки в цифровому середовищі: курс на індивідуальний інтегрований сервіс. *Міжнародна наукова конференція «БІБЛІОТЕКА. НАУКА. КОМУНІКАЦІЯ: АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ЦИФРОВУ ЕПОХУ»* 8–10 жовтня 2019. URL: http://nbuv.gov.ua/sites/default/files/all_files/201910_artilces_field_dopmat_files/conf_onychenko_2019.pdf

2. 92 % бібліотек не мають якісного інтернету. *Сайт Міністерства та Комітету цифрової трансформації*. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/92-bibliotek-ne-mayut-yakisnogo-internetu>

3. Підключення бібліотек України до Інтернету та оптично-волоконних ліній зв'язку. URL: <https://data.gov.ua/dataset/7ddf4abf-f62c-4ac9-8b00-20d7d138edba>

